

*De tweede generatie heeft het vaak moeilijker dan de generatie ervoor (de in-oorlogse)
De child survivors groeiden op met ouders die nog niet waren bekomen van hun schrik en ellende,*

prof. dr. D.J. de Levita

Enkele gedachten over de tweede generatie oorlogsbetrokkenen

Het belangrijkste dat er over de zogenaamde tweede generatie te zeggen valt, is dat degenen die onder dit begrip vallen het vaak moeilijker hebben dan de leden van de eerste generatie, een feit dat lang niet overal bekend is en met name door de overheid zorgvuldig buiten de deur wordt gehouden.

Toch ligt het eigenlijk voor de hand: behalve de groep van de child survivors die de klappen van twee kanten hebben gekregen, heeft de eerste generatie over het algemeen een normale jeugd gehad en zich normaal kunnen ontwikkelen, tot het trauma of de traumatische omstandigheden zich voordeden. Zeker, zij hebben vaak vreselijke dingen meegemaakt -erger dan waarvan de tweede generatie kan dromen- maar zij hebben ze het hoofd kunnen bieden met een gezonde psyche, al was deze helaas niet altijd opgewassen tegen wat hij te verwerken kreeg en hebben velen de doorstande ellende met psychische gestoordheid moeten bekopen.

Gedeprimeerde ouders

De leden van de tweede generatie zijn echter vaak opgevoed door ouders die nog lang niet bekomen waren van de schrik van hun oorlogsbelevissen en maar ten dele aandacht konden hebben voor hun opgroeiende kinderen. Speciaal voor pasgeborenen komt dat hard aan: een baby die ter wereld komt moet door zijn komst zijn ouders gelukkig kunnen maken, lukt dat niet dan heeft dat blijvend invloed op het karakter van het kind. In het algemeen kan worden gezegd dat het hebben van een gedeprimeerde moeder een van de ergste dingen is, die een kind kan overkomen: het heeft nooit het gevoel dat het iets uitmaakt wat het vindt of voelt, dat alles in het niet valt bij de herinneringen die moeders geest beheersen. Ook een overeenkomstige stoornis van de vader kan dit soort problemen van de tweede generatie te voorschijn roepen, al blijft voor het hele jonge kind de moeder de belangrijkste.

Niet zien en niet horen

Zijn ouders blij maken is misschien wel de eerste bevestiging, die een kind van zijn ouders krijgt, maar daarna moeten er nog vele volgen. Het komt erop neer dat het kind wordt gezien en gehoord, dat ouders reageren op zijn gedrag.

Waar het kind onwetendheid verraadt, moet uitleg komen, waar het grenzen overschrijdt, moet dit worden signaleerd. Angst moet worden gestust, verdriet door troost weggenomen. Dit alles is al in de eerste levensjaren een steeds complexer samenspel tussen de ouders- en gaandeweg nog een heleboel andere mensen- en het kind, en geeft het kind zekerheid en een gevoel, in de wereld zijn weg te weten. Dit proces kan echter grote schade lijden, als de

ouders niet adequaat voor het ouderschap zijn toegerust. Vele leden van de tweede generatie hebben zulke ouders gehad: ze waren nog te treurig of te teleurgesteld, kortom te veel met zichzelf bezig om hun kind te horen en te zien. De gevolgen blijven niet uit. Vele leden van de tweede generatie zijn onzeker en weten hun weg in de wereld niet te vinden. In de omgang met mensen weten ze niet hoever ze kunnen gaan, wat je van anderen kunt vragen en wat niet, wat je moet tolereren en wat niet.

Stuurloosheid en laag zelfbeeld

Iemand uit de tweede generatie zei mij eens: ‘Van niets wat tussen mensen gebeurt weet ik eigenlijk hoe het moet.’ *Gebrek aan gevoel van eigenwaarde en stuurloosheid* zijn van de tweede generatie de voornaamste handicaps.

Hoe is het nu gesteld met dit alles bij kinderen van verzetsdeelnemers? Ook zij helaas, hebben dikwijls ouders gehad aan wie de ellende van de oorlog niet is voorbijgegaan: die angsten hebben beleefd en het verlies van medestrijders hebben moeten verdragen. De wetenschap, ouders te hebben gehad die de goede strijd hebben gestreden en de reputatie van hun land hooggehouden, hoe kostbaar ook, weegt niet altijd op tegen de gevolgen van de depressie en de teleurstelling die de ouders ondervonden, toen na de oorlog veel uitbleef van wat zij zich hadden voorgesteld en hadden gehoopt.

Dubbele belasting

De tweede generatie heeft daarvan de rekening moeten betalen, en dat dikwijls nog met een extra last: buitengesloten te zijn van de grootsheid, die het leven van hun ouders eens had gekenmerkt, of, anders gezegd, met het gevoel ook in eigen leven, naar het voorbeeld van hun ouders, prestaties te moeten leveren die eigenlijk teveel gevraagd zijn. Geen lid van de tweede generatie hoeft zich te schamen als deze taak hem niet gemakkelijk afgaat en hij er hulp bij nodig heeft, hetzij van lotgenoten of van de professionele hulpverlening.

opm. van de redactie: dit artikel is met toestemming van de auteur alsmede van het bestuur van Kinderen van Verzetsdeelnemers, overgenomen uit het Contactblad Stichting 1940-1945, nr. 2/2002; blz. 41 en 42.